

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Placet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

Data Romæ in palatio apostolico, die vigesima mensis Maii, 1513. pontificatus nostri anno primo.

P L A C E T.

Anno a natiuitate Domini 1513. indictione prima, die vero tertia mensis Iunii, sanctissimus dominus noster diuisit supradictos prælatos deputatos per congregationem, vt aliqui eorum tractarent ea quæ spectant ad pacem vniuersalem componendam inter principes Christianos, & etiam quæ spectant extirpationi schismatis: & alii ad tractandum ea quæ spectant ad fidem, & super reformatione & abolitione pragmaticæ sanctionis. Et etiam sanctitas sua vltra prælatos deputatos per congregationem, addidit alios, qui interesse deberent congregationibus particularibus faciendis, ac etiam addidit generales ordinum. Deputati fuerunt tales, & primo.

Deputatio pro rebus pacis vniuersalis componendæ inter principes Christianos, & pro extirpatione schismatis, est de infra scriptis, videlicet:

Reuerendissimus dominus Vulterranus.
 Reuerendissimus dominus Strigoniensis.
 Reuerendissimus dominus Surrentinus.
 Reuerendissimus dominus de Flisco.
 Reuerendissimus dominus sancti Chryfogoni.
 Reuerendissimus dominus de Finario.
 Reuerendissimus dominus de Farnesio.
 Reuerendissimus dominus Mantuanus.

Prælati his adiungendi sunt infra scripti, electi per vniuersos prælatos Concilii.

Reuerendus dominus Gubernator episcopus Taruisinus.
 Reuerendus dominus Terdonensis.
 Reuerendus dominus Bisignianensis.
 Reuerendus dominus Salernitanus.
 Reuerendus dominus Florentinus.
 Reuerendus dominus Cumanus.
 Reuerendus dominus Theatinus.
 Reuerendus dominus Faentinus.

Additi per sanctissimum dominum nostrum de his qui non interfuerunt congregationi tempore electionis.

Reuerendus dominus archiepiscopus Gneznensis, orator Poloniæ.

ANNO
CHRISTI
1513
Reuerendus dominus episcopus Reatinus.
Reuerendus dominus generalis Augustinensium eremitarum.
Reuerendus dominus generalis Seruorum.

*Deputatio pro generali reformatione curia & officialium est
de infra scriptis.*

Reuerendissimus dominus Camerarius.
Reuerendissimus dominus Senogalliensis.
Reuerendissimus dominus Agennensis.
Reuerendissimus dominus Eboracensis.
Reuerendissimus dominus sancti Vitalis.
Reuerendissimus dominus Sedunensis.
Reuerendissimus dominus Aragonensis.
Reuerendissimus dominus de Corneliis.

*Prelatis his adiungendi, sunt infra scripti, electi per uniuersos
prelatos Concilii.*

Reuerendus dominus Senensis.
Reuerendus dominus Miltenensis.
Reuerendus dominus Castelli maris.
Reuerendus dominus Signinus.
Reuerendus dominus Modrusiensis.
Reuerendus dominus Alexandrinus.
Reuerendus dominus Cauallicensis.
Reuerendus dominus Rheginus.

*Additi per sanctissimum dominum nostrum de his qui non interfuerunt
congregationi tempore electionis.*

Reuerendus dominus Dominicus Lucerinus.
Reuerendus dominus episcopus Augustensis orator Sabaudia.
Reuerendus dominus generalis Carmelitarum.
Reuerendus dominus generalis Camaldulensis.

*Deputatio super materia pragmatica, & rebus fidem tangentibus,
est de infra scriptis.*

Reuerendissimus dominus Grimanus.
Reuerendissimus dominus Arborensis.
Reuerendissimus dominus Nannetensis.
Reuerendissimus dominus vicecancellarius.
Reuerendissimus dominus sancti Eustachii.
Reuerendissimus dominus Bononienensis.
Reuerendissimus dominus de Saulis.
Reuerendissimus dominus de Petrucciis.

*Prelati his adiungendi, sunt infra scripti, electi per uniuersos
prelatos Concilii.*

Reuerendus dominus Spalatenensis.
Reuerendus dominus Ragusinus.

Reuerendus dominus Iustinopolitanus.
 Reuerendus dominus Nazareth.
 Reuerendus dominus Ilcinensis.
 Reuerendus dominus Vrbinatensis.
 Reuerendus dominus Anglonensis.
 Reuerendus dominus Taurinensis.

ANNO
 CIVILITATIS
 1599.

*Additi per sanctissimum dominum nostrum de his qui non inter-
 fuerunt congregationi tempore electionis.*

Reuerendus dominus Sibinicensis.
 Reuerendus dominus Melfitanus.
 Reuerendus pater generalis Prædicatorum.
 Reuerendus pater generalis Minorum.

Ita placet, & deputamus.

Deinde supradicti deputati diuersis vicibus conue-
 runt in vnum, tractantes & consulentes in tribus diuersis
 locis, prout fuerunt deputati, de rebus pacis, fidei & re-
 formationis, in palatio tamen apostolico diuersis came-
 ris, siue aulis & locis, vbi steterunt ad plures horas quali-
 bet vice clausi, ad discutiendum & examinandum mate-
 rias proponendas in sacro Lateranensi Concilio & sequen-
 tibus sessionibus tenendis & celebrandis. Quæ postmo-
 dum in dictis sessionibus post longam & maturam discuf-
 sionem expeditæ fuerunt, vt infra apparebit.

*Simon Bengnius episcopus Modrusiensis Bernardino de *Frang-
 panibus, Modrusiæ, &c. comiti, salutem.*

*Frang-
 panibus
 *Frang-
 panibus

Constitueram omnino, princeps illustris, orationem
 hanc non edere, vtpote quæ silentio potius premi, quam
 in hominum exire notitiam mereatur: ne si quid fauoris
 aut gratiæ, dum recitaretur, paulo ante consecuta est,
 totum id nunc sua in lucem prodeundi temeritate dispe-
 reat, cum præsertim nullo eruditi laudatoris elogio mu-
 niatur, nullosve commendationis titulos præ se ferat. No-
 sti vero tu, qui non succisui modo temporibus, sed inter
 arma, inter gladios ipsos scribis aliquid semper aut trāsfers,
 quantum referat, audiatur oratio an legatur, & in cuius
 aurem veniat, a quo probetur. Verum mea hæc, vt inge-
 nue fatear, non ostensioni, sed fidei & veritati innititur.
 Malui enim communes calamitates aperta oratione, nudis
 verbis & excusso, vt dicitur, sinu denudare, quam exqui-
 sitis verbis aut ementitis locis rem ipsam per se verissimam
 inum-

ANNO
CHRISTII
1514.

inumbrire. Cum doctis actum est, quorum animis probe insinuari posset habita oratio. Et qui veritatem dicit, iuxta illud sapientis, non laborat. Nam & miserabiles huiusmodi conciones plus interim efficaciam obtinent, & magis mouent, si res ipsa de quibus agitur, iisdem quibus concluduntur terminis, & eadem illa qua sunt facie, sine cultu, sine affectatis, ut aiunt, cincinnis exhibeantur. Si quid vero nostra hac profecerimus oratione, tu & nostri omnes, imo ecclesia omnis intelliget. Ego certe nihil dubito, Leonem pontificem nostrum maximum, in quo aequa semper fuit bonitati liberalitas, prudentiae caritas, integritati magnanimitas, & hunc etiam sacrosanctum cardinalium senatum, non nos, non nostros tantum, pro quibus etiam Saluator noster humanitatem subiit & passus est, haud despiciendam gregis dominici partem, sed Christianam rempublicam omnem hancque apostolicam sedem, haec templa, has aras, hos penates, haec sacra, hanc prouinciarum principem & orbis caput urbem Romam, seque adeo & salutem propriam conseruatuos. Vel si nil magis hac industria consecutus ero, id saltem efficiam, ut officii mei nullo vnquam tempore poenitentia subeat, quin & vera praedixerim, & necessarium remedium pro virili implorauerim. Quod etiam si debito euentu destituatur, & tibi & nostris, qui animum in hac re expendere statuent, & mihi etiam ipsi fiet fatis. Vale.

*Oratio per Simonem Bengnium episcopum Modrusiensem
in sexta sessione Lateranensis Synodi
habita.*

Nemo vnquam extitit, pater beatissime, vosque patres amplissimi, qui sua virtute, suo ingenio nisus, nostrum hoc caelum transcendere potuerit: quandoquidem comparare tantum arte aut industria nunquam possumus, ut vnde nostra culpa decidimus, nostra eodem virtute refiliamus. Quod si cui datum est aliquando (datum est autem multis) felicitatem illam, qua ceteras omnes immensitate aeternitateque superat, adipisci, veritatis eum pater attraxit. Haec namque vna est ad beatitudinem via, ipsa est principium, ipsa finis. Hanc qui propriis viri-

bus confidunt, relinquentes, non ferme secus, quam Thaletem illum Asianum decidisse referunt, in errorum damnationisque foueas prolabuntur. Haud aliter certe a veritate ipsa & diuini iudicii speculo facies suas auertunt, qui loquentes in dolo verba pacifica, innumeras fere ecclesie calamitates intulerunt. Quarum causa œcumenicum illud primum omnium & innumerabilium bonorum seminarium, apud Nicæam Bithyniæ urbem, & alia alibi multa Concilia coacta & celebrata esse legimus. Ego vero in hac Lateranensis Concilii continuatione verba facturus, tametsi leue dicendi munus suscepisse me arbitror, quippe qui certus sim, vos & officii vestri memores & dignitatis, tales vos Christianæ religioni exhibituros, quales temporum & rerum, de quibus agendum est, ratio ac magnitudo esse iubet: cum hac tamen præfatione dicam, patres, vt, si quid, quod dicendum a me fuisset, omifero (tanta est huius prouinciæ difficultas) veniam me ab omnibus impetraturum sperem. Vos vero, si (quæ vestræ partes sunt) labenti ecclesie non succurreritis, quid spei, quid subsidii reliquum sit, iudicate. Itaque de promissa toties ecclesie reformatione, deque sanctissima contra Turcas expeditione quam breuissime dicturus, a veritate illa opem atque auxilium implorabo, quæ locuturis nobis coram regibus & præsidibus Spiritus sancti facundiam pollicetur. Tu igitur, Domine, qui os hominis fecisti, qui mutum, surdum, videntem & cæcum fabricatus es, pone custodiam ori meo & ostium circumstantiæ labiis meis; vt quæ tuo nomine digna sint, quæ Leoni pontifici nostro maximo, hisque patribus ac dominis, & vniuersæ ecclesie salutaria fuerint, perstringere valeam. Quando ita constitutum est a natura, vt omnia orta occidant, plurimum certe debemus maioribus nostris, qui cum perpetuo esse non possent, vsque adeo nobis prospexerunt, vt, nisi qui omnem exiit humanitatem, rerum gestarum memoria & præsentem vitam corrigere, & futuram etiam recte ducere sua sponte vnusquisque possit ac valeat. Cuius etiam rei gratia statuariam & sculpturæ & picturæ artes sagacissima mortalitas adinuenit, vt qui literarum notitiam non habent, inspectis magnorum virorum imaginibus ad bene viuendum excitentur: tum etiam,

ANNO
CHRISTI
1553.

vt maiores natu præclara illorum gesta a generatione in generationem proferant & promittant. Nobis vero maiorum nostrorum studio atque vigiliis tantopere consultum est, nobis ex euangelicæ legis institutionibus, & Christi legillatoris nostri actionibus, totius vitæ norma præscripta est, vt illinc veluti ex archetypo quodam & exemplari, quid fugere, quidve sequi debeat, vnusquisque depromere possit, simulque qualem se sibi, & qualem alteri exhibere teneatur, apertissime sciat. Et sicut pro honore, pro potentia, pro imperio, pro republica animarum prodigos, & extrema quæque perpessos fuisse nonnullos refert antiquitas: ita nos quoque pro Christiani nominis honore animas nostras odisse debemus in hoc mundo, pro Christiana fide nihil arduum, nihil terribile expauescentes, pro Christianæ religionis imperio agrum dominicum excolere, vitia extirpare, virtutes ferere debemus. In hac vero Christiana republica corruptelas omnes tamquam boni ciues explodamus, errata corrigamus, instituta quæ malorum studiis in defuetudinem abierunt, ad communem bonorum vsum reuocemus, pacem amemus, amicitias celebremus: & tales denique nos, qui tamquam luminaria in mundo lucere debemus, exhibeamus, vt qui in ecclesia Dei sunt, nostra bona opera velut e speculo videant, quæ sequantur. Illis vero, qui cogente necessitate auxilium a nobis implorant, caritatis viscera ostendamus, ne si præmissorum rationem non habuerimus, lupi & impudici, iuxta Augustini sententiam, iudicemur. Sed dicturus iam de his quæ facere nos oportet, rem altius aliquantulum repetam, vt recensitis aliquorum malorum oppressionibus, quanta nos deinceps etiam incommoda maneant, si vestro studio, vestra prudentia illis non occurratur, cognoscatis, inspiciatis, attingatis. Gregorio vndecimo, cui ob restitutam Italiæ Romanam curiam plurimum debemus, Romæ vitæ functo, Urbano sextus legitime successit. Quod cum cardinales Galli incusarent, Clementem septimum deligunt: iidemque illi cardinales in demortui Clementis locum Benedictum decimum tertium substituunt. Urbano Bonifacius eo nomine nonus, Bonifacio Innocentius septimus, Innocentio Gregorius duodecimus, succedunt. Abdicatis

que deinde in Pisano Concilio, communi omnium cardinalium consensu, Gregorio & Benedicto, quod promissis non stetissent, Alexander quintus eligitur, in cuius postea locum Ioannes vigesimustertius sufficitur. Et ita per quadraginta ferme annos multis variisque incommodis afflicta ecclesia, octo legitimos, mixtimque pseudopontifices habuit. Eoque ventum erat, ut cum velum templi Dei trifariam scissum ecclesiam catholicam protegere ac circumfouere nequiret, schismaticis ipsis longe lateque debacchandi occasionem præbuit ea pestis, nostris vero in nosipos & nostra viscera defæuendi fomitem subministravit; non tamen sine suspitione, quod illorum temporum pontifices, qui bella extinguere, discordias tollere debuissent, suscitarent ea potius atque nutrent. Quibus rebus quasi in præceptum itum est. Et nisi Deus optimus maximus lucernam illam de domo David inter necioni nunquam demandandam promississet, quid de nobis nunc esset, arbitrari facile potestis, patres amplissimi. Quare, cum nemo esset, qui languenti ecclesie opem ferret, recordatus Deus verbi sui, augustissimi illius tunc Romanorum & Hungariæ, nunc candidissimam animam, Sigismundi regis spiritum suscitauit. Qui tamquam prudentissimus Samson, & fortissimus virorum Gedeon, temporum magis quam commoditatis suæ habuit rationem. Sed quid tanto principe dignius? quid omnipotenti Deo gratius? quid, quod vniuersæ ecclesie ex usu magis esset, facere potuisset? Et cum dignitatis suæ ratio, & rerum necessitas ita exposceret, nulla eum itinerum laborumve difficultas dehortari, aut ab optimo vnquam proposito deducere valuit: ita ut non prius conqueuerit, quam tribus illis, qui de pontificatu contendebant, abdicatis deiectisque, huic sanctæ sedi legitimum pontificem, pacemque plusquam aurum desiderabilem dederit. Martinus quintus is fuit, vnicum mea sententia & præsentaneum tantis malis remedium, ante cuius ad Urbem aduentum, vniuersæ ecclesie pax restituta est. Qui euius tunc aliquamdiu: periclicati sumus iterum. Rebus enim sic, ut diximus, foris compositis, & Martino vita functo, omnis belli moles in Eugenium recidit: qui post amissas nonnullas vrbes & oppida, post suscitatum in Vrbe

ANNO
CHRISTII
1522.

ANNO CHRISTI 1513.
 tumultum, fuga salutis suae consuluit. Superuenienteque
 Basileensis Concilii tempore, cum tollere illud frustra
 tentasset (quantus est censurae metus, quanta Concilii
 auctoritas) Bononiam primo id transtulit, Basileam dein-
 de idipsum approbavit: rursus Ferrariam, & demum
 Florentiam conuocauit. Basileensis tamen conuentus pa-
 tres, contra sanctissimae Nicaenae Synodi decreta, praeter
 Romani pontificis sententiam & auctoritatem, Conci-
 lium licet acephali conuocantes & prosequentes, ut hoc
 quoque ceteris illius congregationis malis annuerauerim,
 abdicato Eugenio, Amedeum Sabaudiae ducem sus-
 fecere. Quod tametsi temere factum, ecclesiae tamen plu-
 rimum obfuit. Nam & tripliciter scissa tunc est, & longo
 post tempore ad veram unitatem reduci vix potuit, re-
 nascentibus semper aliis & aliis nouis ac grauissimis bel-
 lis, quae tanti boni effectum impediabant, Eugenio tunc
 & Nicolao postea Italiam frustra placare conantibus. Ef-
 fecit tamen id demum Nicolaus, ubi Amedeus, de quo
 dixi, pontificatu seipsum abdicauit, summa Christiano-
 rum omnium laetitia & exultatione. Sed interrupit tan-
 tum gaudium Constantinopolis & Perae expugnatio, in
 qua Constantinopolitanus imperator obtruncatus est,
 & quod reliquum nobis erat orientalis roboris ac splen-
 doris, amisimus, amissis antea dudum Hierosolymis, An-
 tiochia & Alexandria, tribus ecclesiae catholicae muni-
 tissimis arcibus. Adnitente deinde Callisti tertii ponti-
 ficis legato, compluribusque cruce signatis, Taurunum
 Hungari defenderunt, multis hostium trucidatis, & ca-
 pta etiam ingenti praeda, quam nostris paulo post dissen-
 sionibus & socordia cum omni usura rependimus, amif-
 so Trapezuntis imperio cum tota Pontica regione, &
 * Bosnae regno cum bona Illyrici parte. Recuperasset
 haec omnia Pius secundus, prudentia & caritate in Chri-
 stianos nulli praedecessorum pontificum postponendus,
 si, dum in conuentu Mantuae celebrato haec meditatur,
 omnis fere Italia intestinis odiis & bellis caruisset: sed to-
 ta omnino recuperationis spes intempestiua tanti ponti-
 ficis morte sublata fuit. Et ita, nostra causa, tantum bo-
 num nostris, ut diximus, malis impeditum hucusque sae-
 pius extitit, serpente magis in dies, & Christianam ditio-

nem occupante vicino iam & potentissimo hoste. Ad nostros redeo, qui diuina ira perciti, post amissam Eubœam & magnam Græciæ atque Epiri partem, maiora bella parare, maiora odii & discordiarum domi militiaeque semina iacere, accedente ad hoc Bohemorum regis perfidi, & in apertam iam hæresim prolabentis, scelerataque & vrbi vicina opinione. Quæ demum omnia, aut maiori ex parte, Pauli secundis sapientissimi pontificis suafu & prudentia sublata sunt. Carptim hæc attigi, patres, vt quæ supra meos annos accidere, reminiscimini: quæ vero mea ætate gesta sunt, neminem ex vobis esse arbitror, qui non, sicut ego & melius me, omnino norit. Quis est enim, ad quem illius nunquam satis deploratæ cladis, quam ante hos viginti annos in Illyrico accepimus, fama non peruenerit? Quis est, qui pulcerrimas & ditissimas orientis atque Epiri ciuitates, ex corde & oculis Christianorum a Turcis nuper erutas, non deplorauerit? Omitto combustas naues, amissas triremes, desideratum sapius nostri nominis robur. Quis est præterea, qui Iadrensem agrum quinquies eodem anno Turcarum rabie vastatum, & ferro ac flammis desolatum nesciat? Scardona celeberrimi olim conuentus ciuitas, oppugnata sapius hoc etiam anno, & quod nuperrime vidimus, amissis prope eam quatuor oppidis, ipsa Dei magis quam hominum præsidio defensa est. At in ecclesia Modrusiensi, cui ego, licet indignus, nunc præsum, continuas excursions fieri, villas incensas, castra expugnata, & intra hos duos menses duo vi capta & diruta, abductaque esse, proh dolor, plus quam duo millia Christianorum, quis est qui non audierit iam, ingemuerit iam, nisi nos hic in vrbe, qui conuiuemus, obaudimus, dissimulamus? Prætereo reliquam Adriatici maris oram, Dalmatiamque omnem, quæ & assiduis incurfionibus vel eo maxime infestatur, quod quidquid in ea equitum aut peditum roboris erat, ad Italicos tumultus euocatum est; nisi tamen assiduis Venetorum vigiliis & validissima semper classe defenderemini: tum etiam nisi bellicosi essent Dalmatæ, rupto iam diu eo obice, refractis illis claustris repagulisque, Turcas in Italia coram vidissetis. Quid de Hungaris dicam, quibus tantus inest pro Christi nomi-

ANNO
CHRISTI
1591.

ANNO
CHRISTI
1553.

ne pugnandi feruor, vt quantumuis pauci cum magno Turcarum numero congregari non vereantur? Quid de Polonis, quorum ita spectata est in vniuersos Christi hostes strenuitas, vt ab armis in Turcas, Tartaros, Russos, Valacchos & alios eiusmodi barbaros exercendis nunquam respirent? Horum praesidio & quibusdam quasi propugnaculis si careretis, experiremini profecto, quid Turcarum rabies, quid immanitas esset. Experiremini certe, quantum sagittis valeant hostes hi de quibus diximus. Videretis procul dubio & sentiretis, quam longe volent, quam acute perforent, & quam auide Christianum sanguinem sitiunt, qui equinum bibunt. Illud certe satis constat, profligatos saepius a decem annis Hungarorum exercitus, & intra hos sex menses quinque fortissima eorum castra a Turcis in Illyrico esse expugnata, & quod illis commune est, vna cum incolis absumpta. O ferrea Christianorum pectora, o immites Christianos, qui haec non videant, non audiant, non credant! Vnius olim Catonis sententia, & Africanæ ficus pro concione ostensa, senatum populumque Romanum ad delendam Carthaginem impulit: nos amissa saepius Asia, Africa, & magna iam Europæ portio, continuæque Christianorum caedes & lacrymæ nil mouent? nos vicinior, potentior, crudelior hostis nihil deterret? Sunt hic complures ex nostris, qui post amissas paulo ante vxores cum liberis & fortunis omnibus ad me miseri confugerunt, consilium & auxilium implorantes. Possẽm ego quoque vobis hodie, patres, hoc eodem in loco recentia & sanguinolenta adhuc istorum vulnera ostendere. Sed quousque iam patiemini tam vicinum hostem? Quamdiu eum, vt clauos in oculis & lanceas in lateribus, feretis? An expectatis, dum parata & deducta iam ingens classis Rhodum occupet, aut Italiam depopuletur? Vereor profecto, vereor, & futurum certo certius credite, patres, ne breui apud vos coeant, nisi prouideatur; qui cum quibus diximus, iam pransi sunt. Multa reticeo, quæ quoniam nostra ætas vidit & passa, ne alta vulnera recrudescant, non recensere satius existimo. Vnum hoc certe nullo pacto prætermittere possum, longe feliciores illos Italis ceterisque Christiani orbis nationibus existimandos, qui pro fide

contra infideles perfidosque pugnant, pro sanctissima religione contra sceleratissimam sectam sanguinem fundunt, pro Deo optimo maximo contra turpissimum Mahometum corpora telis obiciunt, mortem oppetunt. Isti contra, quid pro paucorum potentia, pro priuatis odiis, pro simulatibus fecerint, dicat Brixia, exponat Rauenna, referat Etruria, edisserat calamitates suas cisalpina Gallia, Gallia item transalpina, Flaminia, Liguria. Citetur Liris testis victoriae, inspiciantur urbana sepulcra, recenseatur Hispania, interrogetur Britannia. Quid dicam magis? Perlustretur Europa: audiemus profecto sanguinem clamantem de terra & voces occisorum dicentium: *Vindica Domine, vindica Domine, vindica Domine sanguinem nostrum qui effusus est.* Et quod detestabile omnino dixerim, parum est, Italicum cruorem Italica manu fundi, nisi exteris etiam gentibus hauriendus praebeatur. Possem ad haec de perniciosissima illa Hydrunti inuasionem, deque continuis nostri nominis hostium per Tyrrhenum mare excursionibus, ni temporis angustia concluderem, multa dicere. Sed dicemus de his omnibus latius, cum pacatis Italiae rebus (hanc enim omnium, quae nunc vigent, bellorum arcem esse iudico) sanctissimae expeditionis tempus aduenerit. Nunc vero, quod reliquum iam est, ut commodius a me dici & fieri a vobis postmodum possit, operae precium existimaui, si de ecclesia catholica aliquid, quantum tamen temporis breuitate dabitur, in medium adduxero. Illud enim necessarium in primis semper fore duxi, ut fidei nostrae caput, Romana scilicet ecclesia, componatur ante omnia, instauretur, reformetur. Nam sicut grauissimus est morbus, qui a capite diffunditur; ita optima est valetudo, quae ab optimo capite, tamquam a saluberrimo fonte, inter cetera membra defluit & corruatur. Vidimus iam, quae maiorum nostrorum, quae nostra aetate acciderint. Et haec ferme omnia, aut maiorem eorum partem, nostra causa, nostris, ut diximus, malis perpessi sumus. Tædet vero, pigetque, fidem, pietatem, religionem nostris temporibus ita tepuisse, & pene dixerim, contabuisse videri, ut vix earum vlla vestigia sint reliqua. Et in nobis quo tempore ecclesia ab haereticorum persecutionibus vacua, summa pace & libertate fruitur, tantopere fidem

Apo. 6.

ANNO
CERUI
1111.

ANNO
CHRISTI
1513.

ac feruorem maiorum nostrorum animis insitum refrixif-
se, vt cum Ieremia vere dicere possimus: *Egressus est a filia* Thren. 1.

*Sion omnis decor eius, innocentiae scilicet & castitatis: princi-
pes eius facti sunt vt arietes, hostes ingressi sunt sanctuaria eius.*

Ecclesias polluerunt virgines eius, & iuuenes in captiui-
tatem abierunt. Sacerdotes & senes spreuerunt Deum.

Non est lex, non est mandatum, iudicia peruertuntur.

Hæccine est illa Ierusalem, ciuitas perfecti decoris, &

gaudium vniuersi orbis? Hæccine illa filia Sion, sponsa

Christi, quæ vna esse debet? Nostri vero, tamquam men-

dax illa femina quæ diuidi puerum petebat, diuiserunt

eam sæpius, disciderunt, dilaniauerunt. Hæccine est illa

filia Sion, soror Christi, quam maiores nostri commenda-

tam sibi pro viribus defenderunt, proprii sanguinis effu-

sione incorruptam conseruauerunt, ieiuniis, lacrymis, o-

rationibus auxerunt? Nos contra quibus artibus maio-

rem iam eius partem amiserimus, silentio inuoluam. Et

de minima ista quæ superat adhuc portione nihil di-

cam, patres. Ponam digitum super os meum: diiudicet

seipsum vnusquisque, & quæ afflictus animo & pro veri-

tate dixi, æquis auribus accipite, æquo animo ferte, &

communem omnium vtilitatem apertis, vt dicitur, ocu-

lis prospicite. Sed ne fleueris, filia Sion, quia ecce venit

leo de tribu Iuda, radix Dauid: ecce suscitauit tibi Deus

saluatorem, qui saluabit te de manibus vastantium, & po-

pulum Dei de manu persequentium liberabit. Te, Leo bea-

tissime, saluatorem expectauimus, te liberatorem ventu-

rum sperauimus. Ad te pro acceptis cladibus, pro perpe-

ram gestis gementes, pro malorum fine, & futuræ spe vi-

ctoriæ læti & hilares clamamus: *Impugna impugnantes nos.* Psal. 34.

Apprehende scutum & gladium, & exurge in adiutorium no-

strum. Conclude aduersus eos qui nos persequuntur, & ta-

bernaculum sponsæ tuæ, quod manus impiorum pollue-

runt, vindica, vt sicut Christianus populus te solum &

verum pontificem veneratur, ita & Christiani nominis

hostes te religiosissimum metuant, te potentissimum

contremiscant. Da hoc, pater beatissime, Iulii prædecef-

foris tui & parentis optimi sanctissimæ memoriæ, da per-

petuæ quieti, vt sicut latatur iam te successore, sicut gau-

det iam te indictum a se Concilium prosequi & celebra-

Concil. Tom. 34.

N n

re, ita & conceptam animo ecclesiæ vnionem, eiusque reformationem, & sanctissimam contra Turcas expeditionem te omni desiderio expetere, totis viribus complecti videat & lætetur. Vos vero, patres amplissimi (ingenue dicam quod sentio) nisi certus essem, maioribus iam auspiciis & felici ductu eius sponsi, quem Deus nuper ecclesiæ suæ stabili fide iugauit, daturos sedulo operam, vt respublica nostra in his quibus constituti sumus periculis, vestra cura, vestro studio, vestra prudentia nihil detrimenti capiat, salua sit, liberetur: viderer profecto iam nunc videre domos nostras deserui, nos pro mancipiis duci, trahi, discerpi, & in nos, qualia sæpe antea actis temporibus, contumeliarum omnium & scelerum fieri exempla. Vos ego omnes appello, patres, qui ædificati supra fundamentum apostolorum, sedetis super sedes duodecim iudicantes, illud pro viribus adnitimini, vt interiores & domesticæ primum discordiæ vastationesque tollantur. Et iuxta legislatoris nostri sententiam, portæ inferi, id est, inferiores mundi potestates, aduersus Romanam ecclesiam, quæ summa est & suprema, non præualeant. Quibus sublatis, tum demum cum apertis hostibus agendum censeo. Serpentem vero sæuissimi schismatis hydram caritatis igne & pastoralis officii adustione extinguite, exsiccate; ne quæ nunc parua est scintilla, maximum paulo post incendium suscitaret: vnaque sit sponsa Christi, vna amica eius, vna dilecta. Si quid præterea in hac vniuersi orbis specula, vel incontinentium licentia honestati detraxit, vel si temporum malignitas æquitatis ac iustitiæ, quæ humanarum diuinarumque rerum fundamentum est & conseruatricis, lumen offendit, huius sanctæ Synodi iudicio emendetur, quæ caritatis clypeo, potestatis mucrone, misericordiæque ac seueritatis libra bonos foueat, malos compescat, & maiorum more fortia confirmet, debilitata instauret, iniusta in æquitatis gyrum reducat, vt non quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi, quæsiuissè merito commendetur. Cumque restitutam sibi integritatis suæ speciem ac decorem sancta Romana ecclesia viderit, & filiis suis ipsa gloriatur, & nos tantæ parentis gloria indigni minime comprobemur. Pacem vero non cum hostibus, prout hæcenus factum est, sed cum nostris

Math. 16.

ANNO
CHRISTI
1531.

ANNO
CHRISTI
1555

habeamus. Bellum illis & arma inferamus, cum his beneficiis certemus, & de recuperandis quæ nostra sunt, contendamus. Et cum ad amorem, qui rerum omnium causâ est, & ad pacem atque concordiam nati simus, pacem amplectamur, pacem amemus, pacem celebremus, vt rempublicam nostram Christianam in pristinam maiestatem restituere, eamque qualis esse debet, posteris nostris relinquere possimus. Illis præterea, qui seruitutis iugum apud sæuissimos Turcas iam diu sustinent, & redemptionis expectationem ferre vltius nequeunt, vel benigni alicuius fideris salutare igniculos ostendamus, ne quod multorum annorum patientia promeruisent, nostra id culpa vel negligentia amittere videantur. Illis denique, qui hostium ipsorum faucibus expositi ad quinquagesimum annum, iam abducuntur, diripiuntur, vulnerantur, cædi demum assidua & excidio patent, & quorum quasi deuotionis fiducia in vtramque aurem hucusque dormiuimus, erogemus aliquid, impartiamur aliquid, vt refecti aliquantulum viriliter agant, confidant & sint robusti, ne forte rupto eo obice, sublataque media belli mora, hostilitatis impetus (quod flexis genibus deprecemur) nos quoque in præceps trahat. Mundemus tamen prius domos nostras, interiores inquam, quæ non fumo, non puluere, sed malis cogitationibus sordidantur: exteriores quoque prudenter disponamus. Commodissime enim reipublicæ rector ac moderator efficitur, qui suorum prius extiterit. An forte arbitramini, patres amplissimi, eum ecclesiam Dei bene dispositurum, & diligentem fore de alieno, qui de suo negligens est, qui domum suam dispensare nescit? Et cum in societatem Iesu Christi vocati simus, ^{1. Cor. 1.} non sint in nobis contentiones, neque scissuræ, quarum consuetudinem ecclesia Dei habere non debet: sed vnanimis semper id ipsum omnes intendamus, quod construat & ædificet in Christo Iesu Domino nostro. Ita demum de- ^{1. Cor. 12.} formata reformabuntur, dubii sperabunt, nutantes confirmabuntur, fides exaltabitur, iustitia vigeat, pietas coletur, religio stabit, hostes propellentur. Aurea pax reuocabitur, dicemusque cum Isaia, & cantabimus: *Exultate filia Sion, quia ecce Saluator tuus veniet tibi.* Dixi. ^{Isa. 62. Zach. 9.}

Concil. Tom. 34.

N n ij